

VEDLEGG A – Ordforklaringer

Ord og uttrykk	Beskrivelse
CO ₂ -ekvivalenter	Måleenheten for klimapåvirkning.
EPD	Environmental Product Declaration, Miljødeklarasjon for produkter.
Fjernvarme - konsesjonsområde	<p>Fjernvarmevirksomhet er regulert gjennom energiloven og energilovforskriften, og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er konsesjonsmyndighet. Krav i en om tilknytningsplikt til fjernvarmeanlegg for ny bebyggelse forutsetter både at det foreligger en fjernvarmekonsesjon og at tilknytning er bestemt i arealplan (bestemmelse etter § 11-9 nr 3, § 12-7 nr 8).</p> <p><i>«Det er viktig at kommunene, ved fastsetting av eventuelle planbestemmelser om tilknytningsplikt, ser hen til de planer fjernvarmekonsesjonæren har for tilknytning av bygg til anlegget og har en tett dialog med fjernvarmekonsesjonæren. Det må unngås situasjoner der bygg pålegges tilknytningsplikt som ikke er koordinert med fjernvarmekonsesjonærens planer om å bygge ut fjernvarme. Fjernvarmekonsesjonæren har ikke en generell lovmessig plikt til å fremføre og levere fjernvarme til alle bygg i hele konsesjonsområdet, enten disse er pålagt tilknytningsplikt i planbestemmelsene eller ønsker å knytte seg til frivillig. For å skape tilstrekkelig forutsigbarhet ved pålegg om tilknytningsplikt for bygg, kan kommunen vurdere å inngå en avtale med fjernvarmekonsesjonæren for å sikre at fjernvarme fremføres til et område eller til enkeltbygg i konsesjonsområdet.»</i></p> <p>https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Veileder-til-kommunenes-planarbeid-med-tilknytningsplikt-for-fjernvarme/id2351036/</p>
Fossilfri/fossilfritt	Aktivitet som foregår uten direkte utslipp av klimagasser med fossilt opphav.
FUTUREBUILT	Program for miljøvennlige forbildeprosjekter for bygg i Oslo-regionen.
GWP	Global Warming Potential, det engelske begrepet for klimapåvirkning.
Klimagassutslipp	Utslipp til luft av gasser som påvirker atmosfærens evne til å holde på varmen (drivhuseffekten) og dermed også påvirker klodens klima. Eksempler på slike gasser er karbondioksid (CO ₂), metan (CH ₄) og lystgass (N ₂ O).
Klimanøytral	Se <i>utslippsnøytral</i> .
Klimatilpasning	Løsninger og tiltak for å redusere risiko og sårbarhet som følge av klimaendringer som allerede er til stede, eller som vi må legge til grunn vil komme i løpet av tiltakets levetid. (Ikke videre omtalt i denne veilederen)

Livsløpsfaser	De ulike fasene i livsløpet til et produkt eller en tjeneste; for eksempel produksjonsfase, bruksfase og avhendingsfase.
Lokalt utslippsfritt	Avgrensning av klimagassutslipp fra en aktivitet, der utslipp som oppstår et annet sted enn der aktiviteten foregår ikke medregnes.
Miljødeklarasjon	En miljødeklarasjon (EPD på engelsk), er et tredjepartsverifisert dokument som oppsummerer miljøbelastning og ressursforbruk gjennom hele produktets livsløp. Se <i>EPD</i> .
Nullutslipp	Avgrensning tilsvarende <i>lokalt utslippsfritt</i> .
Reduksjonsmål	Mål for reduksjon av klimagassutslipp, relativt til et <i>referansenivå</i> .
Referansebygg	<i>Referansenivå</i> for bygg - Et nullscenario der man hadde oppført bygget med standard løsninger uten spesielle hensyn til klima. Resultatet fra nullpunktsberegning skal legges til grunn for vurdering av måloppnåelse.
Referansenivå	Et nullscenario/gjennomsnittlig nivå av klimagassutslipp forbundet med en aktivitet/prosjekt som legges til grunn for å vurdere måloppnåelse.
Systemgrenser	Avgrensninger i tid og rom som legges til grunn for en klimagassberegning.
Utbyggingsavtale	Med utbyggingsavtale menes en avtale inngått mellom kommunen og grunneier eller utbygger om ansvar og kostnadsfordeling for gjennomføring/etablering av infrastrukturen i kommunal arealplan (plan- og bygningsloven kap. 17). Tiltakene som omfattes av avtalen skal være nødvendige for å gjennomføre planen, og det skal være en forholdsmessighet mellom bidraget fra hver enkelt part og den belastning utbygginger påfører kommunen. Utbyggingsavtaler gir kommunen en mer aktiv rolle i tilrettelegging og gjennomføring av utbyggingsprosjekter, samtidig som utbyggers rettigheter blir ivaretatt.
Utslippsfaktor	Beregningsfaktor for klimagassutslipp knyttet til en bestemt materialtype eller prosess. Angis i kg CO ₂ -ekvivalenter per enhet.
Utslippsfritt	Begrep som ofte brukes når man har definert utslipp utenfor systemgrensene for beregning - se <i>lokalt utslippsfritt</i> .
Utslippsnøytral	Benyttes når utslipp som forårsakes kompenseres, for eksempel ved produksjon av lokal fornybar energi som mates inn på strømmettet. Forutsetter at kompensasjonen kan regnes som «negative utslipp».
ZEB	Forkortelse for forskningssenteret Zero Emission Buildings, forløper for ZEN
ZEN	Forkortelse for forskningssenteret Zero Emission Neighbourhoods i smart cities, etterfølger av ZEB. Organisert under forskningssenteret for miljøvennlig energi (FME). Ledes av NTNU og Sintef.

<p>Livssyklus kostnadsanalyse (LCC) (levetidskostnad)</p>	<p>Life Cycle Cost, det engelske navnet på levetidskostnad. (LCC) er summen av investeringskostnad og alle kostnader til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling i bruksfasen av et bygg eller anlegg, fratrukket restverdi ved avhending. Alle offentlige byggeiere og byggherrer er pålagt å vurdere Livssyklus-kostnader (LCC) ved anskaffelser.</p>
<p>Dagslysanalyser</p>	<p>Vurderinger av potensialet for sol- og dagslys-innslipp i bygningsvolumer og på utendørs oppholdsarealer. Gjennomføres med hensikt å tilfredsstille funksjonskrav og optimalisere utnyttelsen av arealene og med dette unngå areal som ikke kan benyttes som planlagt, funksjonskrav som ikke går opp, dyre kompensasjonstiltak, manglende fleksibilitet, låst fasadevalg, lite robuste løsninger og tidskrevende plan- og prosjekteringsprosesser.</p> <p>Dagslysanalyser kan gjennomføres både på bygg- og områdenivå. Volumstudier og utredninger av dagslysforhold i forbindelse med regulering bidrar til å optimalisere tomteutnyttelsen og sikre samsvar mellom tillatt utbygging, dagslysutnyttelse og reguleringsbetingelser - og slik sikre gevinst også for utbygger.</p> <p>Dagslysanalyser benyttes aller helst i utviklingen av et helhetlig konsept for lokalklimatilpasning.</p>
<p>Livsløpsanalyse/ livssyklus-analyse (LCA)</p>	<p>Life Cycle Assessment, det engelske navnet på livsløpsvurdering, En metode for å gi et helhetlig bilde av hvor stor den totale miljøpåvirkningen er under hele livssyklusen til et produkt eller en tjeneste. Livssyklusen beregnes hele veien fra råvareutvinning, via produksjonsprosesser og bruk til avfallshåndtering, inklusive all transport og all energibruk i mellomleddene.</p> <p>Stort sett har alle beslutninger som tas i samfunnet eller i bedrifter en eller annen miljømessig konsekvens. Det være seg knyttet til etablering av infrastruktur, valg av bygningsløsninger, bruk av ny teknologi i produksjonsprosesser etc. Ved å systematisk evaluere miljøkonsekvensen av disse valgene i et livsløpsperspektiv, sikrer man seg at alle relevante typer miljøpåvirkninger er inkludert og tas hensyn til.</p> <p>LCA benyttes til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Å forstå egen verdikjede for å identifisere miljømessige (og ofte økonomiske) forbedringspotensialer og nye forretningsmodeller - Utredning av miljøkonsekvenser i offentlig planlegging og etablering av infrastruktur. - Dokumentasjon av miljøegenskaper for produkter (EPD) - Dokumentasjon og miljøstyring for bedrifter - Miljømessig «due diligence» av nye løsninger <p>Et livsløpsperspektiv innebærer at man i analysen inkluderer hele livsløpet til den løsningen eller det produktet man analyserer.</p>